

Missatges dels déus

Cada vegada més els fenòmens astronòmics desperten un major interès. Després del Halley, un nou cometa anomenat Austin ens podria visitar, segons les previsions, pròximament.

Durant segles els cometes han estat considerats malastrucs, que apareixien per anunciar els pitjors desastres i calamitats. Molts pobles n'havien relacionat l'aparició amb l'arribada d'una època de fam i malalties o bé de guerra, amb el conseqüent canvi de règim polític.

Els nostres avantpassats van patir aquestes supersticions, que encara subsisteixen; tot i que les tenim més amagades. Així doncs, hi ha moltes possibilitats de desenterrar-les —bé que ho coneixen els astròlegs i d'altres aprofitats— com va ocórrer amb la penúltima aparició del Halley l'any 1910.

Tothom sabia que durant el segle XIX la Terra havia estat inclosa a la cua de diversos cometes, però, quan els astrònoms van assenyalar que el nostre planeta anava a endinsar-se en la del Halley, el pànic es va apoderar de la gent. El causant indirecte d'aquesta situació va ser l'home de ciència —representat en aquest cas per un conegut astrònom de l'època— que descobrí que la cua del cometa Morehouse en la seua aparició de 1908 presentava un conegut gas verinós: el cianogen.

De seguida s'adonaren, els estafadors i els astròlegs, que podien fer-se diners. I així, venent pastilles i màscares els uns i predient la fi del món els altres van aconseguir que la situació anara a pitjor. *L'últim dia*, es van succeir els suïcidis, mentre

s'intentava controlar la situació des dels diaris. El dia següent tot es mantenia igual, només havien desaparegut els que s'havien deixat portar pel pànic i el bon grapat d'estafadors que els havien enganyat.

Vuitanta anys després d'aquest esdeveniment, hem de pensar que la recent disminució de la *febre cometària* ha estat deguda més a la il·luminació elèctrica dels carrers que en dificulten l'observació, que a l'avanç dels coneixements sobre les qüestions còsmiques per part de l'home del carrer.

L'aparició de cometes espectaculars és un fenomen que, com en el cas del retorn del Halley durant 1986, pot atraure moltes mirades profanes. Així i tot, encara que no es puga comparar amb altres èpoques, ara socialment se'ns ofereixen aquestes aparicions com a passatemps còsmics. La gent estimula el seu apetit per les emocions barates mitjançant l'astrologia i les múltiples prediccions catastrofistes que tenen l'avantatge de ser al final completament errònies i inofensives.

LA HALLEYMANIA

La visió que tenen dels cometes a hores d'ara els aficionats és bastant diferent a la que té la gent del carrer. Per exemple, l'última aparició del Halley va tenir una gran repercussió social pel fet de ser un astre històric i mític i no pel fet de ser un

cometa.

Durant dos anys la Terra va ser bombardejada per una malaltia típica d'una nova concepció dels mites. Tothom volia veure el cometa Halley i les associacions astronòmiques rebien una gran quantitat de nous socis halleymaníacs que no passaven d'una aparició per la seu. Quan hi arribaven, preguntaven pel cometa i dedicaven el seu temps a la cerca d'efemèrides, fins que un bon dia el veien i fugien de seguida, mostrant la seua decepció. Pertot arreu apareixien fanàtics que no volien deixar passar l'oportunitat de veure'l, però que no sabien ni tan sols quin tipus d'objecte tenien davant d'ells.

D'altra banda, apareixien tot tipus de pòsters, adhesius, medalles i begudes amb el nom del cometa, que molta gent comprava per tenir un bon record del retorn, tot i que no foren aficionats a l'astronomia. El contrast —entre les aparicions de l'any 1910 i l'última— de la concepció profana del cometes és prou significativa per a imaginar la sorpresa dels astrònoms.

Però no tot va ser negatiu per a l'astronomia. Arran d'aquesta bogeria col·lectiva van aparèixer molts nous aficionats, que van trobar finalment la direcció de les associacions astronòmiques als diaris —abans hauria estat impossible—. Per primera vegada en molts anys l'astronomia es posà de moda i

ocupà els titulars del mitjà de comunicació ¡Al·leluia!

LA VISIÓ COMETÀRIA DELS AFICIONATS

La investigació dels cometes que fan els aficionats ha estat imprescindible per a l'avanç en els coneixements de l'estructura i característiques cometàries. Una gran quantitat de tècniques han estat desenvolupades per *amateurs* que encara aconsegueixen competir amb els grans telescopis del món pel que fa al descobriment dels nous cometes.

Un vertader investigador viu per a l'astronomia fins a un nivell inimaginable, ja que aquests estudis ocupen una gran quantitat de temps destinat a l'observació i l'anàlisi a posteriori dels resultats. De vegades els descobridors de nous cometes han observat ininterrompudament durant dos o tres anys cada nit —una o dues hores seguides— fins a arribar a fer un bon descobriment. Aquest tipus d'esforç per la nit pot resultar esgotador, i per motius de treball, estudis, etc., no es troba a l'abast de tothom.

No obstant això, una gran quantitat d'aficionats no es dediquen, per les causes abans esmentades, a l'observació intensiva del cel. També cal preguntar-se si tot aquest treball per aconseguir un descobriment està pagat amb el fet d'haver-li posat el teu cognom al nou astre.

Els millors especialistes dediquen molt de temps a l'observació dels ja descoberts -n'hi poden haver uns deu en qualsevol moment de l'any visibles amb bons telescopis-, anotant tot tipus de canvi, mesurant-ne la lluentor, les dimensions, etc ... Un bon seguiment exhaustiu pot arribar a donar resultats que serviran per a estudiar l'estructura del nucli cometari, la grandària, les pertorbacions en el moviment degudes a l'expulsió de gasos, etc ...

Mentre els cometes siguen molt llunyans el treball resulta interessant, bé que mai espectacular. Aquest aspecte està reservat per als cometes nous que tinguen grans dimensions i que passen prop del nostre planeta, com ara l'Austin.

EL DESCOBRIMENT DEL COMETA AUSTIN

L'última gran aparició cometària -la del West durant 1976- tingué lloc ja fa molt de temps i per això tots els aficionats esperaven la vinguda d'un nou cometa que tingués unes excepcionals condicions d'observació. Durant el segon semestre de l'any passat els cometes Brorsen -Metcalf i Okazaki- Levy-Rudenko pareixien tenir unes bones condicions, encara que no es pot dir que a la fi hagen resultat gaire vistosos. Amb el descobriment fet en el mes de desembre per l'astrònom neozelandès T. Austin del seu segon cometa, podem estar molt contents perquè potser serà un dels més espectaculars del segle. Ara veurem si les prediccions es compleixen.

Josep M. Trigo